

STORTINGET

Innst. 199 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:68 S (2019–2020)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus og Åsmund Aukrust om oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal:

- Vurdere hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille naturrisiko på nasjonalt nivå.
- Identifisere antatt viktige globale, naturrelaterte risikofaktorer og vurdere deres betydning for norsk økonomi og finansiell stabilitet.
- Vurdere eventuell metodikk for at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et faglig grunnlag for å kunne analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene

Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Hulda Holtvedt, viser til Representantforslag 68 S (2019–2020) fra representanter fra Arbeiderpartiet om oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg. Komiteen ønsker å fremheve at verden mister natur og biologisk mangfold i et svært høyt tempo, slik FNs naturpanel (IPBES) dokumenterte i sin rapport i 2019. Komiteen understreker at tap av natur og biologisk mangfold henger sammen med, og er forsterket på grunn av, klimaendringer. I tillegg er endret arealbruk en stor årsak til tap av natur og arter.

Komiteen ønsker å fremheve at tap av natur og biologisk mangfold har økonomiske konsekvenser som det kan være nyttig og nødvendig å kartlegge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, mener at en risikovurdering av konsekvenser av tap av natur og arter vil kunne være viktig for å konkretisere tiltak og være «føre var».

Flertallet peker på at naturmangfoldloven og Bern-konvensjonen er viktige lovverk for å sikre bærekraftig bruk og vern av naturen og for å redusere også økonomisk tap.

Komiteen mener at internasjonale forpliktende avtaler og samarbeid er avgjørende for å stoppe tapet av natur og verne truede arter. Komiteen viser videre til arbeidet og erfaringer som Norge har gjort seg med økologisk grunnkart og hva dataene i dette eventuelt kan

brukes til, samt hva stadig ny teknologi og digitalisering kan hjelpe oss med.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, fremhever viktigheten av at Norge tar en offensiv rolle i naturtoppmøtet i Kina senere i 2020 og bidrar til at verden får en både effektiv og forpliktende avtale. Nordisk råd koordinerer et nordisk samarbeid for å bringe de unges stemmer inn i forberedelsene og å bistå med en ungdomsdelegasjon til naturtoppmøtet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til det internasjonale samarbeidet Norge deltar i for å begrense tapet av natur, og støtter i hovedsak dette. Disse medlemmer mener Norges rolle i dette arbeidet er ivaretatt av norske myndigheter, men viser også til at det er velkjente konfliktlinjer knyttet til politikkfeltet naturforvaltning, hvor Senterpartiet med sin linje (aktiv naturforvaltning og «vern gjennom bruk») har andre politiske løsninger enn det stortingsflertallet har valgt.

Komiteen viser ellers til brev av 24. februar 2020 fra klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen ser tapet av naturmangfold som en alvorlig svekkelse av naturgrunnlaget for framtidig produksjon, forbruk og velferd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, viser til at kunnskap om tilstanden for naturen, trendene og påvirkningsfaktorene finnes for eksempel i NOU 2013:10 Naturens goder, i Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet samt i lovarbeidet med naturmangfoldloven og flere andre rapporter.

Komiteen mener det er viktig å se nøye på risikoen i denne utfordringen, både nasjonalt og globalt. På klimaområdet er denne tilnærmingen nedfelt i konseptet «klimarisiko», som ble lansert av Bank of England i 2015.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, finner det positivt at dette har inspirert til etablering av «naturreisiko» som en delvis parallell. «Naturreisiko» bør integreres i alt arbeid av viktighet for naturmangfoldet, for å styrke arbeidet og for at konseptet kan utvikles i tråd med denne miljøutfordringens særtrekk. Flertallet viser til det kommende FN-toppmøtet om naturmangfold, som etter planen skal finne sted i Kina i oktober 2020, samt FNs miljøtoppmøte UNEA-5 i Nairobi i 2021. Norge sitter sentralt i forberedelsene til og gjennomføringen av disse forhandlingene, hvor vår klima- og miljøminister er president for FNs

miljøforsamling og skal lede komiteen som forbereder UNEA-5.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at naturreisikoarbeidet faglig og metodisk er i sin oppstart. Flertallet er blant annet kjent med at OECD er i ferd med å starte opp et arbeid som tar opp metoder for å analysere påvirkning, avhengighet, risiko og muligheter i næringslivets forhold til naturmangfoldet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti vil oppfordre til at det norske lederskapet i UNEA-5 og annet internasjonalt samarbeid, særlig i Nordisk ministerråd, benyttes til å ta initiativer til å koordinere og samarbeide om den metodiske og faglige utviklingen av naturreisikovurderinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at den største trusselen ved tap av naturmangfold er selve tapet og hva slags påvirkning det vil ha for alt liv på jorda, men at det også kan være stor økonomisk risiko ved tap av naturmangfold. Naturpanelet har estimert at tap av natur og forringelse av økosystemer koster verden mer enn 10 pst. av verdens samlede bruttonasjonalprodukt hvert år. World Economic Forums «Global Risks Report» fra 2020 sier at ødeleggelsene av naturlige økosystemer, vannmangel og luftforurensning utgjør større trusler enn risikoen knyttet til aksjebobler, korrupsjon og terrorangrep. Tap av naturlig flomvern, tap av ferskvann, tap av fruktbar jord, skog og pollinering, som igjen påvirker den globale matsikkerheten, utgjør en stor økonomisk risiko både nasjonalt og globalt. Ifølge FNs klimapanel (IPCC) ligger inntil 30 pst. av løsningen på klimakrisen i menneskets bruk av naturen.

Disse medlemmer mener derfor det er behov for å nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere naturrelaterte risikofaktorer og deres betydning for norsk økonomi, herunder finansiell stabilitet. Disse medlemmer mener dette bør gjøres med inspirasjon fra arbeidet som ble gjort med klimarisikoutvalget, og at utvalget i sitt arbeid bør hente inne inn faglige innspill fra nasjonale og internasjonale ekspertmiljøer. Utvalget vil arbeide etter samme modell som klimarisikoutvalget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at en norsk utredning om naturreisiko, som går inn på konkrete trusler mot norske næringer, vil være et omfattende og tidkrevende arbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at desto viktigere er det å komme i gang raskt. En utredning basert på konkrete risikofaktorer for konkrete norske næringer vil kunne gi viktige svar som hjelper både næringsliv og samfunn for øvrig å tilpasse seg en situasjon i årene framover som kan bli svært krevende, men som også vil by på muligheter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at en utredning av de økonomiske konsekvensene av naturtapet vil være spesielt relevant for distriktene, hvor naturen ofte er selve grunnlaget for den lokale verdiskapingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at i et internasjonalt perspektiv kan Norge gjennom å ta en slik beslutning nå vise lederskap og kunne bidra til å sette dagsorden i et viktig spørsmål. Disse medlemmer mener at internasjonalt vil analyser og beslutninger om naturrisiko være en like relevant oppfølging etter den nye naturavtalen som skal vedtas i oktober 2020, som klimarisiko har vært en relevant oppfølging etter Parisavtalen, og derfor mener disse medlemmer at det er viktig å sette naturrisiko på agendaen under FNs miljøforsamling i Nairobi våren 2021.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at den samfunnsmessige betydningen av en slik utredning i stor grad vil avhenge av politisk oppfølging. Samtidig har flertallet merket seg at flere finansaktører, bedrifter og aktører i næringslivet er interessert i få avklart hvilken konkret økonomisk risiko de har som følge av naturtap.

Derfor mener komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne at en utredning av naturrisiko bør komme så snart som mulig.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille naturrisiko på nasjonalt nivå.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal identifisere antatt viktige globale, naturrelaterte risikofaktorer og vurdere deres betydning for norsk økonomi og finansiell stabilitet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere eventuell metodikk for at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et faglig grunnlag for å kunne analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til forslaget og deler bekymringene som er delt her. Disse medlemmer vil peke på at feltet er sektorovergripende, og at naturrisiko ikke har generelle og universelle løsninger, men må finne sin løsning basert på de ulike klimatiske, topografiske og miljømessige forhold samt det enkelte geografiske områdets særegne utfordringer.

Disse medlemmer kan i utgangspunktet være positive til et slikt naturrisikoutvalg, men mener dette må være sammensatt på en slik måte at det tar hensyn til det ovennevnte og samtidig bygger på det kunnskapsbaserte prinsippet for naturkartlegging sammen med tradisjonen for bruk og forvaltning av natur. Disse medlemmer mener at forslaget slik det ligger, favner for bredt, både i omfang og mandat, til at det er mulig å se konsekvensen av arbeidet som vil komme ut av et slikt utvalg. Disse medlemmer ser at Senterpartiet ser ulikt på spørsmål om forvaltning av norsk natur sammenliknet med statsråden på klimaområdet. Disse medlemmer ønsker at forvaltning av og beredskap knyttet til naturrisiko i norsk natur skal hvile på en kunnskapsbasert og objektiv tilnærming, og mener et utvalg nedsatt av regjeringen vil føre til en videre utvikling av en ensidig vernepolitikk for norsk natur. På denne bakgrunn støtter ikke disse medlemmer forslaget om å sette ned et naturrisikoutvalg nå.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne er enige med forslagsstillerne i at tap av natur har alvorlige konsekvenser for både økonomi og arts mangfold. Disse medlemmer mener det er avgjørende at utvalget får mandat til å fremme konkrete forslag til tiltak, herunder reguleringer, endringer i rammebetingelser og endret skatte- og avgiftspolitik. Alvorlighetsgraden i

naturkrisen er på nivå med klimakrisen, og tiltakene må være deretter.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal:

- foreslå hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille naturrisiko på nasjonalt nivå.
- utrede og foreslå tiltak som for eksempel endrede rammebetingelser, reguleringer og endringer i skatte- og avgiftspolitik, som sikrer at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et grunnlag for å kunne analysere og redusere naturrisiko på best mulig måte.»

Disse medlemmer viser til at å stanse tapet av naturområder i seg selv ikke vil være nok til å stanse den masseutryddelsen av arter som vi står midt oppe i. I dag lever mange arter og bestander på lånt tid. De eksisterer fortsatt, men har i virkeligheten fått dødsstøtet fordi mesteparten av leveområdene er borte, eller fordi populasjonen er blitt kritisk liten.

For å bøte på dette mener disse medlemmer at en kritisk oppgave i naturforvaltningen framover, ved siden av å stanse tapet av natur, må være naturfornyelse og naturrestaurering. Det er umulig å gjenskape utdøde arter, men det er mulig å restaurere forringede områder på en måte som gjør det mulig for utrydningstruede arter å overleve.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding som inneholder en plan for storskala restaurering av villere natur, intakte økosystemer og større opplevelsesmuligheter i norsk natur i tråd med Norges Aichi-forpliktelse om å restaurere 15 pst. av våre forringede økosystemer.»

Disse medlemmer viser til at kommunene har avgjørende innflytelse på arealpolitikken i Norge. Summen av alle avgjørelser der for eksempel boligbygging, kjøpesentre eller veier prioriteres over matjord eller skog, svekker den gjenværende naturen i Norge. Disse medlemmer mener det trengs nasjonale føringer for å stimulere kommunene til mer vern.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge alle norske kommuner å innføre egne naturbudsjetter, med nasjonale grenser for naturtap og målsettinger for restaurering, som innskjerpes årlig.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal identifisere antatt viktige globale, naturrelaterte risikofaktorer og vurdere deres betydning for norsk økonomi og finansiell stabilitet.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille naturrisiko på nasjonalt nivå.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere eventuell metodikk for at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et faglig grunnlag for å kunne analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal:

- foreslå hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille naturrisiko på nasjonalt nivå.
- utrede og foreslå tiltak som for eksempel endrede rammebetingelser, reguleringer og endringer i skatte- og avgiftspolitik, som sikrer at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et grunnlag for å kunne analysere og redusere naturrisiko på best mulig måte.»

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding som inneholder en plan for storskala restaurering av villere natur, intakte økosystemer og større opplevelsesmuligheter i norsk natur i tråd med Norges Aichi-forpliktelse om å restaurere 15 prosent av våre forringede økosystemer.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen pålegge alle norske kommuner å innføre egne naturbudsjetter, med nasjonale grenser for naturtap og målsettinger for restaurering, som innskjerpes årlig.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:68 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus og Åsmund Aukrust om oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 19. mars 2020

Ketil Kjenseth

leder og ordfører

**DET KONGELEGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
20/592-

Dato
24. februar 2020

Representantforslag 68 S (2019-2020) om oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg

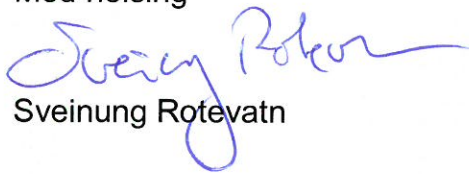
Eg er samd med representantane Espen Barth Eide, Else-May Norderhaug og Åsmund Aukrust i at tap av natur og svekking av økosystem utgjer ein stor økonomisk risiko, nasjonalt og internasjonalt. Denne risikoen er særleg knytt til tapet i seg sjølv, men kan òg vere knytt til tiltak for å motverke eller tilpasse seg tapet av natur. Her finst parallellar til den globale oppvarminga.

Rapporten frå Klimarisikoutvalet (NOU 2018:17) inneheldt ein god gjennomgang av klimarelatert risiko for norsk økonomi. NOU'en bidrog til å plassere klimarisiko sentralt i den offentlege debatten, og inneheldt ei rekkje framlegg som regjeringa følgjer opp.

Eg ser at det kan vere nyttig og naudsynt å styrke risikovurderingane, òg på naturmangfaldområdet. Det inneber at vi har eit klårare blikk for kva ulike "verste fall"-scenario kan tyde for Noreg og den norske økonomien, og for kor sårbare eller robuste vi er viss utviklinga tek ekstreme retningar. Dette gjeld både staten og private aktørar. Eg ser difor positivt på intensjonen bak forslaget om å følge opp Klimarisikoutvalet med eit nytt utval som skal ta opp naturrisiko, altså risiko knytt til tap av natur og til tiltak for å motverke eller tilpasse seg tapet, og med eit liknande mandat. Både er globale utfordringar, og er allereie kjelder til økonomiske tap. Som representantane skriv, er det òg ein sterk samanheng mellom klimaendringar og naturmangfald: Oppvarminga trugar naturmangfaldet, og mangfaldet gjev motstandskraft mot klimaendringane.

Men det er òg skilnader mellom dei to utfordringane. Medan den globale oppvarminga er uavhengig av kvar klimagassane blir slepte ut, avheng naturtapet sterkt av typen av påverknad og kvar han skjer. Utfordringa er altså meir samansett. Det er òg slik at Klimarisikoutvalet kunne arbeide med eit konsept som hadde vore kjent i to-tre år, og der det allereie var utvikla eit rammeverk frå TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) som utvalet kunne byggje vidare på. Sjølv om det er god grunn til å styrke risikovurderingane, òg på naturmangfaldområdet, meiner eg at det er for tidleg å vurdere om det er ei god løysing å opprette eit offentleg "naturrisikoutval" etter mønster av Klimarisikoutvalet.

Med helsing

Sveinung Rotevatn

